

Любов КИЯНОВСЬКА,
Лідія МЕЛЬНИК

ПРАПРЕМ'ЄРА ОПЕРИ “ДОВБУШ” СТАНІСЛАВА ЛЮДКЕВИЧА

Серед об'ємної творчої спадщини Станіслава Людкевича опера “Довбуш” (1955) має чи не найтяжчу долю. Вона практично не звучала і ніколи не була поставлена. Винятком можна назвати хіба що концертне виконання 1956 р., про яке згадує професор Стефанія Павлишин. У 1970-х народний артист України Ігор Лацанич зробив спробу записати музику опери у двох діях і окремі номери. Запис відбувся на Львівському телебаченні. Але ж сценічний, а тим більше музично-сценічний твір, що не отримав своєї повноцінної реалізації, не може бути сприйнятим і усвідомленим як завершений артефакт.

Тому, готуючись до святкування 155-річного ювілею Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка та 50-річчя оперної студії академії, а тим більше в ювілейний рік Станіслава Людкевича – 130-річчя від дня народження – керівництво Академії та творчі колективи, передусім диригентська, вокальна кафедри та кафедра оперної підготовки вирішили відзначити ці ювілеї не стільки пишними та розмаїтими акціями, скільки історичною мистецькою подією: постановою опери “Довбуш” С. Людкевича – одного з директорів Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у 1910–1914 рр., довголітнього заві-

Сцена з опери “Довбуш” С. Людкевича. Диригент-постановник – Іван Юзюк, режисер – Галина Воловецька, художник – Тадей Риндзак, костюми – Оксана Зінченко. Національний театр опери і балету ім. С. Крушельницької, Оперна студія Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. 28 квітня 2009 р. Світлина Інни Шкльоди.

дувача кафедри теорії музики та композиції, а передусім знакової постати в галицькій музичній культурі XX ст.

Завдання насправді виявилось навіть складнішим, ніж видавалося на початку: не відредагована остаточно опера потребувала істотного доопрацювання, редакції, завершення цілості. За істинно титанічну працю взявся професор Іван Юзюк, завідувач кафедри оперної підготовки. Робота тривала довше, аніж спочатку планували, тому дату прем'єри кілька разів переносили, аж врешті 28 квітня 2009 р. прем'єра і ювілейні урочистості відбулись на сцені Національного театру опери і балету ім. С. Крушельницької. Диригентом-постановником та автором музичної редакції опери виступив професор Іван Юзюк, а виконавцями – студенти й учасники хору й оркестру оперної студії Львівської музичної академії. Прем'єра зібрала повний аншлаг. Адже постава вийшла далеко за межі звичайних студентських робіт – у декораціях роботи Тадея Риндзак і костюмах Оксани Зінченко, режисурі Галини Воловецької, з ефектними хоровими й навіть танцювальними сценами (хормейстер – М. Телішевський, балетмейстер – О. Бобків) учасники студії репрезентували повноцінне оперне полотно. Недаремно академік О. Тимошенко, присутній на святкуванні, зауважив: “Серед Оперних студій українських музичних академій львівська на сучасному етапі може бути визнана найкращою”. Приймаючи цей комплімент з належною часткою самокритичності, все ж належить відзначити загалом достойний рівень виконання опери, який продемонстрували колективи Академії. Художній керівник Оперної студії – Юрій Бервецький – поважно доклався до успіху вистави.

Водночас невідомий твір С. Людкевича викликав чимало зауважень. Тому на запитання – чи можна цілком позитивно оцінити і саму оперу, і її постанову? – годі відповісти однозначно. Заплутане лібрето, складні та не завжди зручні для виконання сольні вокальні партії деколи важко давалися не лише виконавцям, але й слухачам. Попри численні ефектні моменти, багате оркестрування, масштабні хорові сцени, важко було позбутись враження переобтяженості музичної тканини, іноді істинно вагнерівської “монотонії розкоші”. Попри цитування низки відомих опришківських пісень національний дух музики також відчувається опосередковано. Видається, що причиною тому доволі одноманітна метрика текстів (нагадаю, що автором лібрето був сам композитор, філолог за освітою, поет, що в юності належав до “Молодої музи”) з переважаючою маршовістю.

Сцена з опери “Довбуш” С. Людкевича. Диригент-постановник – Іван Юзюк, режисер – Галина Воловецька, художник – Тадей Риндзак, костюми – Оксана Зінченко. Національний театр опери і балету ім. С. Крушельницької, Оперна студія Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. 28 квітня 2009 р. Світлина Інни Шкльоди.

Щодо виконавців головних ролей думки теж розділились. Окремо слід відзначити блискуче виконання партії Ксені; студентка V курсу Львівської музичної академії Іванна Комаревич з честю витримала випробування і навіть зуміла створити переконливий драматичний образ пристрасної й підступної гуцулки. Вдалий образ Марійки створила і студентка Оксана Коломієць. На жаль, соліст оперної студії Віталій Домарецький у ролі Довбуша не завжди відповідав своїй ролі. Щоправда, в цьому можна частково звинуватити й сценографа та режисера, які чомусь надали героєві-опришку комедійних рис, начебивши йому буфонадну перуку та позбавивши персонажа вольових імпульсів. Попри всі зусилля, складність самих оперних партій не дала остаточно розкритися й таким перспективним виконавцям як В. Соболев (Василь), М. Корнута (Штефан) та ін. Не завжди вмотивований з позиції логіки розгортання оперного сюжету суперечливий образ Кузьми (О. Борути) молодий співак доволі ефектно розкрив як “чорний характер”, проте і йому дещо бракувало цілісності.

Можливо, з перспективи часу такий цікавий для музичної історії твір, як опера С. Людкевича “Довбуш”, потребує певного переосмислення, доопрацювання, навіть осучаснення, а не сліпого дотримання традицій того часу, коли був написаний. Переосмислений, він міг би сприйматися не лише як данина шані, акція, цікава тільки з ознайомчого погляду, але й як певна частка музичної спадщини, актуальна й сьогодні.